Yazı işleri
Gnkur.
Harp Tarihi
Bşk.

Harp Tarihi Belgeleri DERGİSİ

Altı ayda bir çıkarılır
(Mart - Eylül)

Basım işleri
Gnkur.
Basımevi
ANKARA

Yıl 22 EYLÜL 1973 Sayı: 69

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

Millî Savunma Bakanı General Kâzım Özalp'ın Topçu Okulunu denetleme amacıyla Konya'yı ziyareti

İÇİNDEKİLER:

1. Fihrist
2. Tarihi belgeler (No. 1502 - 1519)

ANKARA
Gnkur. Basımevi
1973

F İ H R İ S T

BELGENİN No.	Tarihi	Özeti
1502	29 Temmuz 1337	Yunan Ordusunun Anadolu'dan mümkün olduğu kadar çok yer işgal ederek İstanbul Hükümetine vermek suretiyle ayrı barış imkânı tasarladığı.
1503	31 Temmuz 1337	İtalyan temsilcisine göre Yunan Ordusunun kuvveti ile millî müfrezelerimizden çok zarar gördükleri.
1504	3 Ağustos 1337	Eskişehir yöresinin terk edilmiş olmasının önemli olmadığı, kesin zaferin herhalde elde edileceğine dair Batı Cephesi Komutanının tamimi ve sorumlulara direktifleri.
1505	6 Ağustos 1337	Yunan Ordusunun yaklaşık olarak sekiz tümenle taarruz için hazırlanmakta olduğuna ve ikinci Gruba düşecek taarruzî harekât için tedbirler alınmasına dair Batı Cephesi emri.
1506	6 Ağustos 1337	İtalyan temsilcisinin edindiği bilgiye göre Türk Ordusu savaş gücünü korudukça Yunan Ordusunun bir miktar ilerlemesinin önemli sayılmadığı bu nedenle ordu moralinin daima yüksek tutulması gerektiği.
1507	9 Ağustos 1337	Yunan Başbakanının pek yakında taarruza yeniden başlanacağını ve Türk Ordusunun savaş dışı bırakılmasına kadar harekâta devam edileceğini söylediği.
1508	12 Ağustos 1337	2 nci Kor. Karargâhile 9 ncu ve 5 nci Tümlerin Sakarya bölgesine intikali için hazırlık emri.
1509	12 Ağustos 1337	2 nci Süvari Tümeninin Altıntaş doğrultusunda yaptığı başarılı akın.
1510	14 Ağustos 1337	Düşmanın dört tümenle Bozan-Kaymaz hattına, bir tümenden fazla kuvvetle de Çobanlar-Işıklı hattına ilerlediği.

F İ H R İ S T

No.	BELGENİN Tarihi	Özeti
1511	15 Ağustos 1337	Harp harekâtından çok iaşe işlerinin önemli olduğu, olağanüstü tedbirler alınması lüzumu
1512	16 Ağustos 1337	Topçunun kullanılmasına dair Batı Cephesi Komutanının Grup ve Tüm.Komutanlarına özel direktifleri.
1513	16 Ağustos 1337	Düşman kuvvetleri hakkında abartılmış haberler verilmemesi.
1514	16 Ağustos 1337	Batı Cephesinde ayın ondokuzunda ve yirmisinde düşman harekâtının başlayacağı,bu sırada düşman gerilerine baskınlar düzenlenmesi üzerine Genelkurmay emri.
1515	20 Ağustos 1337	İleri harekete geçen Yunan kuvvetlerine karşı yapılan oyalama muharebeleri.
1516	22 Ağustos 1337	Süvari tümenlerinin, ilerlemekte olan Yunan birlikleri yan ve gerilerine yaptıkları taarruzlar.
1517	25 Ağustos 1337	Düşman kollarına yapılan baskınlar ve alınan esirlerle ele geçirilen malzeme.
1518	13 Mayıs 1335	Dokuzuncu Ordu Kıtaatı Müfettişliğine atanan Mustafa Kemal Paşa (ATATÜRK)'nın teşkil ettiği karargâhın ödenek vesair ihtiyaçları hakkında.
1519	13 Mayıs 1335	Mustafa Kemal Paşa'nın isteklerine dair muhasebat dairesinin yazısı.

BELGE NO. 1502

A	3283
D	28
F	~~1342~~ 22

BELGE NO. 1502

Erkânı Harbiye Riyasetine

Keşide tarihi 29

Yunan Ordusunun dahile doğru ilerlemesi askerlikçe kendisi için çok mahzurlu ise de Anadolu'dan mümkün olduğu kadar fazla yer işgali ve bunu İstanbul Hükümetine vererek İngilizlerin cebr ve vasıtasiyle İstanbul Hükümetiyle sulh-ü münferit akdi de hatıra gelmektedir.

3. Yunan Hükümeti kral ve başvekili vasıtasiyle İtalyanların Anadolu'daki metalibini tanıdıklarını beyan ve ilâna başladıklarından Fransa ve İtalya ile olan münasebatımızdaki ufak tefek gerginliğin derhal izalesine teşebbüs ile Avrupa'da siyaseten münferit bir vaziyete düşmemekliğimize vakit kaybedilmeden çalışılmasını ehemmiyetle nazar-ı dikkatinize arz eylerim.

Mümessil-i Askerî

Mümtaz

Kapadım/ 1 Ağustos 37

İmza (Okunamadı.)

Dolap	No.	11
Klasör	No.	632
Dosya	No.	28/266
Fihrist	No.	19-1

BELGE NO. 1502

Genelkurmay Başkanlığına

Çekiliş tarihi 29

Yunan Ordusunun içerlere doğru ilerlemesi askerlikçe kendisi için çok sakıncalı ise de Anadolu'dan mümkün olduğu kadar çok yer ele geçirmesi ve bunu İstanbul Hükümetine vererek İngilizlerin zorlama ve aracılığı ile İstanbul Hükümetiyle ayrı barış imzalaması da akla gelmektedir.

3. Yunan Hükümeti, kral ve başbakanı aracılığı ile İtalyanların Anadolu'daki isteklerini tanıdıklarını söylemeye ve yaymaya başladıklarından Fransa ve İtalya ile olan ilişkilerimizdeki ufak tefek gerginliğin hemen giderilmesine girişmekle Avrupa'da politik bakımdan yalnız bir duruma düşmemekliğimize vakit kaybedilmeden çalışılmasını önemle dikkatinize sunarım.

Askerî Temsilci

Mümtaz

Kapadım/ 1 Ağustos 1921

İmza (Okunamadı)

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 19-1

Not:Belgenin orijinalinde 1 nci ve 2 nci maddeler silinerek kaldırılmıştır. H.T.Bşk.

BELGE NO. 1503

ایاله‌جه باشنه
قسمه تاریخی ۲۷ تموز

۱- یونانه‌جه سنه‌ک ایتالیا ملتی یونانلیلرک قوتی بولنمالری لازم
تخمین ایتمکده‌در. حقیقت احدیه اعتبار صورتده مغلوبیت ایچنده
بنی فرقه اجرا ایدیور.

۲- ایتالیا ملتی یونانه‌جه‌ی کرسنه اولمق حقیقتنده سیاسلغزه اولمق
یونانلیلری یاز زیاده تحقیر ایتمکده بلدیرور.

۳- ایتالیا ملتنک دیوان ایاله‌جه‌سنک قناعتنه نظراً یونانجه
بو دفعه‌لک بلاماتی ده چوق ده فعل جیقاره مشهوردر.
ایاله‌جه‌نک یونانجه‌نک وضعیت سیاسیه‌سی اوزرینه
کوسترمکده‌کی حسن تأثیر درجه‌سنه اهمیت بولمکدر.

۴- بیلیج رحیم‌ترک اوزرینده بولنان خارجه‌نک وضعیت
سیاسیه‌سی اوزرینه بارز حسن تأثیر نظر دقته آلنرسه یونانلیلرک
مغلوبیتی یرینه اعتصام ایچنده فائده‌لی اولاجقدر.

۵- صحی شکون برقرار حرارتنه نظراً ۲۷ ده
کوناهیه‌ده قرار یاپنده انعقاد ایدن مجلس وزرا ترک اردوسنی
حربه خارج قلنجه‌یه قدر حرکات حربیه‌نی دوام قرار
ورمشدر.

۲۷

منوعدی
متنا

A	5283
D	28
F	23

BELGE NO. 1503

Erkânı Harbiye Riyasetine

Keşide tarihi 31 Temmuz

1. Yunan cephesindeki İtalya mümessili Yunanlıların kuvvetini yüzelli bin nefer tahmin etmektedir.Harekât-ı asliyeyi ehemmiyetli suretde takviye edilmiş yedi fırka icra ediyor.

2. İtalya mümessili Yunan cephesi gerisinde icrayı faaliyet eden seyyar müfrezelerimizin Yunanlıları pek ziyade taciz ettiklerini bildiriyor.

3. İtalyan mümessilinin ve bura erkânı harbiyesinin kanaatlarına nazaran Yunanlılar bu defaki plaularını da kuvveden fiile çıkaramamışlardır.Erkânı harbiyenin bu tahmininin buraca vaziyet-i siyasiyemiz üzerine göstereceği hüsnü tesir dolayısiyle ehemmiyeti büyüktür.

4. Tebliğ-i resmîlerimizin tarz-ı tahririnde bunların hariçteki vaziyet-i siyasiyemiz üzerine yapacağı tesir nazarı dikkate alınarak Yunanlıların maglubiyetini biraz izam etmek faideli olacaktır.

5. Sıhhati meşkûk bir gazete havadisine nazaran 26 da Kütahya'da kral riyasetinde inikad eden meclis-i harpte Türk Ordusunu harpten hariç kılıncaya kadar harekât-ı harbiyeye devama karar verilmiştir.

Mümessil-i Askerî

Mümtaz

Kapadım/ 1 Ağustos 37

İmza (Okunamadı)

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 23

BELGE NO. 1503

Genelkurmay Başkanlığına

Çekiliş tarihi 31 Temmuz

1. Yunan cephesindeki İtalyan temsilcisi Yunanlıların kuvvetini yüzelli bin er tahmin etmektedir. Asıl harekâtı önemli surette pekiştirilmiş yedi tümen yapıyor.

2. İtalyan temsilcisi Yunan cephesi gerisinde çalışmalar yapan gezici müfrezelerimizin Yunanlıları pek çok tedirgin ettiklerini bildiriyor.

3. İtalyan temsilcisinin ve bura kurmay heyetinin kanılarına göre Yunanlılar bu defaki planlarını da gerçekleştirememişlerdir. Kurmay heyetinin bu tahmininin buraca politik durumumuz üzerine göstereceği iyi etki nedeniyle önemi büyüktür.

4. Resmî tebliğlerimizin yazılış biçiminde bunların, dışardaki politik durumumuz üzerine yapacağı etki göz önüne alınarak Yunanlıların yenilgisini biraz büyültmek yararlı olacaktır.

5. Doğruluğu şüpheli bir gazete haberine göre 26 (temmuz) da Kütahya'da kral başbakanlığında toplanan harp meclisinde Türk Ordusunu harp dışı bırakıncaya kadar savaş harekâtının sürdürülmesine karar verilmiştir.

Askerî Temsilci

Mümtaz

Kapadım/ 1 Ağustos 1921

İmza (Okunamadı)

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 23

BELGE NO. 1504

A	4 / 7478
D	107
F	34

یونان طرفی
۲۷/۱۸/۲

ضابط

مقامات ملکیه یه تعمیم

اردو مزك آیشنده مواصلتی ترك ایچون بویوك بر موفقیت مورخی اولوب جلیسانه دشمنه وضعیت حقیقی آکلاتیلمه‌سنه باشلامشدر. بزم هدف آماسیه یونان اردوسنك آناطولیه بر دها یاشایه‌جه‌غی درجه‌ده محو قطعیدر. اراضیمزك تکملات جغرافیه‌سی و وسائطمزك درجه‌سنه کوره. بونجه قطعی بر بهای استحصال ایچون اجرا ایدیلکده حرکاته امنیت خالصانه ایله اغنا و ایچلمك و بنا ایچون هرحالده وضعیتده اردویه خدمتی ان بویوك وظیفه دیانت و حمیت بیلمك، حدسز بر قاجاندری تعقیب ایچون چاره‌سز ترتیب ایدیلمه وظائفك خلاصه‌سیدر. دشمنه صولح طاقتی صرف ایدیلور. دشمنه موفقیتی نه‌دن قوتلی طلب ایدیلدیکی دنه. بالوکسك یابقره یا بارسه بنجه بزم ایچون ادقه‌ر خیزلیدر. کچیر کیچر وکچیره کچیر کوتر کچه سزلر و آیدوه دها مشکل و اضطرابی دها امتداری اولمایه جقدر.

اهالیمز ایچی آکلاتمق ان بویوك وظیفه‌لردن بیلدیکی کبی یونانیلرك آناطولیه بر حال محا ایدیلمه‌جکی محققدر. اردومزك و عائله‌لرمزك یونان قوالنده خرسز و غاصب دشمن سورولمه‌سنه قورتولمسی ایچون اردومز دایانمقدمکدر. تاریخمزك بو خوجه العاده مجاهده کوندنده مملکتمزك اداره داخلیسنی دخی ایچنك حیثی کوسترمه‌سنه فداکار رؤسای ملکیه‌سنه خطاب ایدیورم و سزدن طلب ایدیورم که اردومزك موفقیت قطعیسنك ان اساسلی شرطلرندن بر موفقیت جانه‌سنه ایناتمك و بو اوغورده بتمزك مادی و باخصوص معنوی قوتلری مجاهده‌یه توجه ایتمك و بونجه‌یی هر واسطه ایله فقط هرحالی استحصال ایتمکدر.

غرب جهتی منطقه‌سی داخلنده کی مقامات ملکیه‌یه تبلیغ ایدلمسه و برای معلومات داخلیه وکالتنه اعلام ایدلمسه.

غرب جهتی قوماندانی

عصمت

XX

۵۵۵۵
۴۴

BELGE NO. 1504

Polatlı
3/ 8 / 37

Makamat-ı Mülkiyeye Tamim

Ordumuzun Eskişehir havalisini terk etmesini büyük bir muvaffakiyet suretinde göstermeye çalışan düşman,vaziyetin hakikatini anlayıp endişe ile düşünmeye başlamıştır.Bizim hedef-i amalimiz Yunan Ordusunun Anadolu`da bir daha yaşayamayacak derecede mahv-ü katîsidir. Arazimizin teşekkülat-ı coğrafiyesi ve vesaitimizin derecesine göre bu netice-i katîyeyi behemehal istihsal için icra ettiğimiz harekâta emniyet-i halisane ile itimat etmek ve binaenaleyh her hal ve vaziyette orduya hizmeti en büyük fariza-i diyanet ve hamiyet bilmek,hizmetten kaçanları telin etmek cümlemize terettüp eden vezaifin hulâsasıdır.Düşman son takatini sarf ediyor.Düşman muvaffakiyetini ne kadar kuvvetli zan eder ve ne derece yüksek yaygara yaparsa netice bizim için o kadar hayırlıdır. Geçirdiğimiz ve geçireceğimiz günler geçen seneler ve aylardan daha müşkül ve ızdırabı daha imtidatlı olmayacaktır.

Ahalimize iyi anlatmayı en büyük farize-i cihat bilmeliyiz ki Yunanlıların Anadolu`da behemehal imha edileceği muhakkaktır. Evlerimizin ve ailelerimizin Yunan Kralının hırsız ve ırz düşmanı sürüsünden kurtulması ancak ordumuza dayanmakla mümkündür.Tarihimizin bu fevkalâde mücahede günlerinde memleketimizin idare-i dahiliyesini deruhte etmek hamiyetini gösteren fedakâr rüesayı mülkiye size hitap ediyorum ve sizden talep ediyorum ki ordumuzun muvaffakiyet-i katîyesinin en esaslı şartı sizlerin bu muvaffakiyete candan inanmanız ve bu uğurda milletimizin maddi ve bahusus manevî kuvvetlerini mücahedeye tevcih etmeniz ve bu neticeyi her vasıta ile fakat behemehal istihsal eylemenizdir.

Garp Cephesi mıntıkası dahilindeki makamat-ı mülkiyeye tebliğ edilmiş ve berayı malumat Dahiliye Vekâletine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 34

BELGE NO. 1504

Polatlı
3 Ağustos 1921

Mülkî Makamlara Genelge

Ordumuzun Eskişehir yöresini bırakmasını büyük bir başarı gibi göstermeye çalışan düşman, durumun gerçeğini anlayıp kaygı ile düşünmeye başlamıştır. Bizim emellerimizin amacı Yunan Ordusunun Anadolu'da bir daha yaşayamayacak derecede kesin olarak yok edilmesidir. Arazimizin coğrafî yapısı ve araçlarımızın olanağına göre bu kesin sonucu her halde elde etmek için yaptığımız harekâta içtenlikle güvenmek, inanmak ve bundan dolayı her hal ve durumda orduya hizmeti en büyük dinî farz ve yurt ve ulus severlik bilmek, hizmetten kaçanları lanetlemek hepimize düşen görevlerin özetidir. Düşman son gücünü harcıyor. Düşman başarısını ne kadar kuvvetli sanır ve ne kadar yüksek yaygara yaparsa sonuç bizim için o kadar hayırlıdır. Geçirdiğimiz ve geçireceğimiz günler geçen yıllar ve aylardan daha zor ve daha acılı daha uzun olmayacaktır.

Halkımıza iyi anlatmayı en büyük savaş farzı bilmeliyiz ki Yunanlıların Anadolu'da her halde yok edileceği kesindir. Evlerimizin ve ailelerimizin Yunan Kralının hırsız ve ırz düşmanı sürüsünden kurtulması ancak ordumuza dayanmakla mümkündür. Tarihimizin bu olağanüstü savaşma günlerinde memleketimizin iç idaresini üzerine almak hamiyetini gösteren fedakâr idare amirleri size sesleniyorum ve sizden istiyorum ki, ordumuzun kesin başarısının en temelli koşulu sizlerin bu başarıya candan inanmanız ve bu uğurda milletimizin maddî ve özellikle manevî güçlerini savaşmaya yöneltmeniz ve bu sonucu her vasıta ile fakat mutlaka elde etmenizdir.

Batı Cephesi bölgesi içindeki mülkî makamlara bildirilmiş ve bilgi için İçişleri Bakanlığına sunulmuştur.

Batı Cephesi Komutanı
İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 34

BELGE NO. 1505

A	4/4478
D	107
F	75

قومانده مرکز مفتشلکی واسطه‌سیله

ایکنجی غربی قوماندانلغنه

ایکنجی حربیه محکمه ریاستنه (برای معلومات)

— صیغه —

۱- دشمن اردوسی تقریباً سکز فرقه قدر بر قوت اسکیشهر سیدغازی منطقه‌سنی مجمع و لجب ایدی حکمات ایچون فعالیتلر حاضرلانقده در. دشمن کافی قوت کسب ایلدکده ایکنجی غربی توجیه ایتدیکی حالده آنی بتون قوتیله سقاریا یه ایلکده‌سنه اجبار ایچون ایکنجی غربی. تعرض وظائف توجیه ایتمکده در. بناءً علیه بشنجی فرقه‌نک آختارده تجمعی متعاقب طقوزنجی و بشنجی فرقه‌لرک بولوندیغی چای خطی نقطه موافقه بولمقده‌یم بو حالده اک کچ اولدقده دشمنک قسم کلیسه آنقره استقامتنه ایدی یورویشه باشلاوسیله برابر ایکنجی غربی بو خطه‌یه آغیرلق استقامتنده تعرضه انتقال ایده. غربی بولواریه چای خطی قانون دشمن قارشی مدافعه‌ایله‌ده تدقیقه و تعلیمه در. بوکا نظراً ذات عالیه‌نیک بلا انقطاع سیاحت دوامده و تب فرقه قومانده‌ینک کوروشدکلری نظرلرک بلاوه‌سنه نظر کوره. بولواریه چای منطقه‌سنی تدقیقه و بعده ایجاب ایدرسه آختارده جودت بیورمکلری رجا ایدرم.

۲- بشنجی فرقه کاملاً آختارده تجمع ایدیجه‌یه قدر طقوزنجی فرقه‌یه‌ده قالجه و بالاخره ایکنجی فرقه برابر جه ایدیجه بولواریه چای منطقه‌سنی آلمجقدر. طقوزنجی و بشنجی و سکزنجی فرقه‌لرک انسانه وسائط نقلیه‌جه و تعلیم و تربیه‌جه نوقصانلری و کاملاً آلماری لازمدر و ظلغوب ایغا ایده‌جکلرده بولوندرباقلرمه جاننه اهتمام.

۳- اشبو امر ۲۷/۸/۶ ساعت ۱۱ جواره یاپلمشدر. آلنه‌جق تدابیر اشعاری مأمولدر.

بر صورتی برای معلومات ایکنجی حربیه محکمه ریاستنه عرض ایلمشدر.

غربی قوماندانی

عصمت

عصمت
۹۹

BELGE NO. 1505

Şube - 1
1700

Konya'da Menzil Müfettişliği vasıtasıyle
İkinci Grup Kumandanlığına

Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetine (Berayı malûmat)

- Şifre -

1. Düşman ordusu takriben sekiz fırka kadar bir kuvvetle Eskişehir - Seyitgazi mıntıkasında müçtemi olup ileri harekât için faaliyetle hazırlanmaktadır. Düşman kâfi kuvvetle kendiliğinden İkinci Gruba tevcih etmediği halde, anı bütün kuvvetiyle Sakarya'ya ilerlemekten men'etmek mecburiyeti ikinci Grubumuza taarruzî vazaif tevcih etmektedir. Binaanaleyh Beşinci Fırkanın da Akşehir'de tecemmüünü müteakip Dokuzuncu ve Beşinci Fırkaların Bolvadin - Çay hattına naklini muvafık bulmaktayım.Bu halde en geç olarak düşmanın kısmı küllisiyle Ankara istikametinde ileri yürüyüşe başlamasıyle beraber İkinci Grubun bu hattan Afyon istikametinde taarruz etmesi icap eder.Grubun Bolvadin - Çay hattında faik düşmana karşı müdafaa imkânı da tetkik olunmalıdır.Buna nazaran zatı alilerinin bilâ inkita seyahata devamla Mürettep Fırka Kumandanıyle görüştükten sonra balâdaki nokta-i nazara göre Bolvadin Çay mıntıkasını tetkik ve badehu icap ederse Akşehir'e avdet buyurmanızı rica ederim.

2. Beşinci Fırka kâmilen Akşehir'de tecemmü edinceye kadar Dokuzuncu Fırka yerinde kalacak ve bilâhara her iki fırka beraberce ileriye Bolvadin Çay mıntıkasına alınacaktır.Dokuzuncu ve Beşinci ve Mürettep Fırkaların insan ve vesait-i nakliyece ve talim ve terbiyece nevakısı mütemadiyen ve kâmilen ikmal olunarak her vazifeyi ifa edecek halde bulunmaları bilhassa haiz-i ehemmiyettir.

3. İşbu emir 6/8/37 saat 11 sonrada yazılmıştır.Alındığının işarı mercudur.

Bir sureti berayı malûmat Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 75

BELGE NO. 1505

Şube - 1
1700

Konya'da Menzil Müfettişliği aracılığıyle
İkinci Grup Komutanlığına

Genelkurmay Başkanlığına (Bilgi için)

- Şifre -

1. Düşman ordusu yaklaşık olarak sekiz tümen kadar bir kuvvetle Eskişehir - Seyitgazi bölgesinde toplanmış olup ileri harekât için etkinlikle hazırlanmaktadır. Düşman yeter kuvvetle kendiliğinden İkinci Gruba yönelmediği halde onu bütün kuvvetiyle Sakarya'ya ilerlemekten önlenmek zorunluğu İkinci Grubumuza taarruzî görevler yöneltmektedir. Bu nedenle Beşinci Tümenin de Akşehir'de toplanmasından sonra dokuzuncu ve Beşinci Tümenlerin Bolvadin - Çay çizisine alınmasını uygun bulmaktayım. Bu halde en geç olarak düşmanın büyük kısmıyle Ankara doğrultusunda ileri yürüyüşe başlamasıyle beraber İkinci Grubun bu çiziden Afyon doğrultusunda taarruz etmesi gerekir. Grubun Bolvadin - Çay çizisinde üstün düşmana karşı savunma olanağı da incelenmelidir. Buna göre sizin aralıksız olarak geziye devamla Mürettep Tümen komutanıyle görüştükten sonra yukardaki görüşlere göre Bolvadin - Çay bölgesini incelemenizi ve sonra gerekirse Akşehir'e dönmenizi rica ederim.

2. Beşinci Tümen bütünüyle Akşehir'de toplanıncaya kadar Dokuzuncu Tümen yerinde kalacak ve sonra her iki tümen beraberce ileriye Bolvadin - Çay bölgesine alınacaktır. Dokuzuncu ve Beşinci ve Mürettep Tümenlerin insan ve taşıma araçları, eğitim ve öğretim bakımından eksiklikleri durmaksızın ve tamamen bütünlenerek her görevi yapacak halde bulunmaları özellikle önem taşır.

3. Bu emir 6 ağustos 1921 saat 2300'de yazılmıştır.
Alındığının bildirilmesini rica ederim.
Bir örneği bilgi için Genelkurmay Başkanlığına sunulmuştur.

Batı Cephesi Komutanı
İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 75

BELGE NO. 1506

[illegible]

[illegible] 2

[illegible]

1- [illegible]

[illegible]

2- [illegible]

[illegible]

A	5283
D	28
F	28

BELGE NO. 1506

Erkânı Harbiye Riyasetine

Keşide tarihi 6 Ağustos

C. Harekât-ı ahireye dair bura mahafil-i askeriyesinin fikirleri berveçh-i ati hulâsa olunabilir;

1. Türk Ordusu kabiliyet-i harbiyesini muhafaza ettikçe ve Anadolu halkı herhangi bir suretle olursa olsun harpten bıkarak hükümet aleyhine kıyam etmedikçe Yunan Ordusunun birkaç yüz kilometre ilerlemesi, birkaç şehir işgali hiç bir zaman netice-i katîyeyi tayin etmez.

2. Yunan Ordusunun Anadolu dahiline fazlaca ilerleyeceği zan olunmamaktadır. Fakat Türk Ordusunun yalnız başına Yunanlıları Anadolu'dan çıkaracağına da inanılmadığından Yunanlılar müsait bir hattı müdafaa intihap eder orada kalırlar ve Türkler de buraya yapacakları taarruzda muvaffak olmazlarsa veya taarruz etmez dursalar dahi seferberliğin uzun devam edeceği ve binaanaleyh ordunun yorulup bezerek zabt-u raptın gevşeyeceği ve bu suretle hükümetin sulha mecbur olabileceği düşünülmektedir.

3. Bendeniz de aynı mütalâadayım ve bu sebeple vaziyet-i dahiliyemize pek ziyade ehemmiyet vermek ve ordunun maneviyatını yükseltmek ve yüksek tutmak için her şeyi yapmak elzemdir itikadındayım.

Mümessil-i Askerî
Mümtaz

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 28

BELGE NO. 1506

Genelkurmay Başkanlığına

Çekiliş tarihi 6 Ağustos

C. Son harekât üzerine bura askerî çevrelerinin düşünceleri aşağıdaki gibi özetlenebilir :

1. Türk Ordusu savaş yeteneğini korudukça ve Anadolu halkı herhangi bir suretle olursa olsun savaştan bıkarak hükümete karşı ayaklanmadıkça Yunan Ordusunun birkaç yüz kilometre ilerlemesi, birkaç şehir ele geçirmesi hiç bir zaman kesin sonucu belirtmez.

2. Yunan Ordusunun Anadolu içersine fazlaca ilerleyeceği sanılmamaktadır. Fakat Türk Ordusunun yalnız başına Yunanlıları Anadolu'dan çıkaracağına da inanılmadığından Yunanlılar elverişli bir savunma hattı seçer, orada kalırlar ve Türkler de buraya yapacakları taarruzda başarılı olmazlarsa veya taarruz etmez, dursalar dahi seferberliğin uzun süreceği ve dolayısıyle ordunun yorulup bezerek disiplininin gevşeyeceği ve bu suretle hükümetin barış yapmak zorunluğunda kalabileceği düşünülmektedir.

3. Ben de aynı düşüncedeyim ve bu nedenle iç durumumuza pek çok önem vermek ve ordunun moralini yükseltmek ve yüksek tutmak için her şeyi yapmak çok gereklidir inancındayım.

Askerî Temsilci

Mümtaz

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 28

BELGE NO. 1507

اعلیحضرت پادشاهی

گذشته تاریخ ۹ اغستوس

۱- آستانه تلگرافی یونانه تابعه وکیلی بودقجه یدره عودتنده وقاف توفیقه
یه بر قصده بکلدیه پادشاه جنابی دترک اردوسی حوالیسنده
قارچ قوتوسی قدر وقانه دوام ایلمجنی بیان ایتمشلر.
۲- یونانه اعلیحضرتی بودفعه توقف اردوسنده مقابله باکلینده
بداهت ایده جکنی عرض ایتمکده در.

مشیر عسکری
ممتاز

A 4283
D 28
F ~~132~~ 29

BELGE NO. 1507

Erkânı Harbiye Riyasetine

Keşide tarihi 9 Ağustos

1. Atina telgrafı Yunan Başvekili bu defa Pire'ye avdetinde harekât-ı taarruziyeye pek yakında yeniden başlanacağını ve Türk Ordusunu harpten hariç kılıncıya kadar harekâta devam olunacağını beyan etmiştir.

2. Yunan Erkânı Harbiyesi bu defa Türk Ordusunun Sakarya gerisinde müdafaa edeceğini zan etmektedir.

Mümessil-i Askerî
Mümtaz

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 29

BELGE NO.1507

Genelkurmay Başkanlığına

Çekiliş tarihi 9 Ağustos

1. Atina telgrafı Yunan Başvekili bu kez Pire'ye dönüşünde taarruz harekâtına pek yakında yeniden başlanacağını ve Türk Ordusunu savaş dışı bırakıncaya kadar harekâtın sürdürüleceğini söylemiştir.

2. Yunan kurmay heyeti bu kez Türk Ordusunun Sakarya gerisinde savunacağını sanmaktadır.

Askerî Temsilci

Mümtaz

Dolap No. 11
Klasör No. 632
Dosya No. 28/266
Fihrist No. 29

ارکان حربیه عمومیه
۲۷ / ۸ / ۱۲

۸۰۲
۲۱

غیب جمعی . ۸۵

A 4/4478
D 107
F 92

(۸۱)

اینجی قول اردو قرارگاهیله طقوزنجی و بشنجی فرقه‌لری [۱۲/۱۴ / ۲۷ / ۸] گیجه‌سی مقابله منطقه‌سنه یوریشه باشلامه‌لری و حاضرلق امری ویرلمسی بو حرکتده دخی آقشهر قولنک شمالندن محتمل بر احاطه حرکتی قارشی حاضرلق مالقی اشاعه و حرکت غایت محرم طوتیلوب حقیقی و صمیمیتله یاکلز قول اردو و فرقه قوماندانلرینک جبرونه ایلمسنی رجا ایدرم . ذات ذوالتلریه ملاقی ارزو ایدرم زمان بولابیلدیکجه کورشورز .

ارکان حربیه عمومیه رئیسی
فوزی

۲۰/۱۱ وصل

عمومیه
۱۲۷

BELGE NO. 1508

Erkânı Harbiyei Umumiye
12/ 8 / 37

Garp Cephesi K.

İkinci Kolordu Karargâhiyle Dokuzuncu ve Beşinci Fırkaları (12/13- 8- 37 gecesi Sakarya mıntıkasına yürüyüşe başlamak üzere hazırlık emri verilmesini bu hareketin düşmanın Akşehir gölünün şimalinden muhtemel bir ihata hareketine karşı hazırlık mahiyetini işaa ve hareket gayet mahrem tutularak hakiki vaziyetten yalnız kolordu ve fırka kumandanlarının haberdar edilmesini rica ederim.Zat-ı devletlerine mülâki olduğumuz zaman bu babta ayrıca görüşürüz.

Erkânı Harbiyei Umumiye Reisi
FEVZİ

Saat 11,30 evvel

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 92

BELGE NO. 1508

Genelkurmay
12 Ağustos 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

İkinci Kolordu Karargâhı ile Dokuzuncu ve Beşinci Tümenleri (12/13 ağustos 1921 gecesi) Sakarya bölgesine yürüyüşe başlamak üzere hazırlık emri verilmesini, bu hareketin düşmanın Akşehir gölünün kuzeyinden beklenir bir kuşatma hareketine karşı hazırlık niteliğini yayma ve hareket gayet gizli tutularak gerçek durumdan yalnız kolordu ve tümen komutanlarına bilgi verilmesini rica ederim.

Sizinle buluştuğumuz zaman bu konuda ayrıca görüşürüz.

Saat 11,30

Genelkurmay Başkanı
FEVZİ

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 92

BELGE NO. 1509

A 4/4478
107
F 93

٢٠٨/٢١

١ ، ٢ ، ٣ ، ٤ ، ٥ ، ١٢ نجی غروبده

احباط غروبنه ، ١٥ . فرقه و ٢ . سواری فرقه‌سی قومانداناری

١ - اینجی سواری فرقه‌سی آتشوبه طاسه استفاقتده . موفقیتلی بر آتشه باشلاندی وده دشمه مزل قوللرینه جبلی خزه ایقاع ایتمه و دشمه طرفندن دوکلر - آتشوبه طاسه یولنده اساسی مزل خطی اولان وده قوللانیلمیه‌جق تشکیل ایتمشدر . فرقه‌نك باشیلیق حرکات وکشفیه اردو ایچوبه قبلیلمیه‌جقدر . بیانه تشکر ایدرم .

٢ - غروبده تعمیم ایدلمشدر . ٢٧/٨/٣٢

غرب جبهه‌سی قوماندانی

عصمت

٢٢٨/١٢٨

BELGE NO. 1509

1, 2, 3, 4, 5, 12 nci Gruplara
İhtiyat Grubuna, 15. Fırka ve 3. Süvari Fırkası
Kumandanlıklarına

1. İkinci Süvari Fırkası Altıntaş istikametinde muvaffakiyetli bir akın yaparak düşman menzil kollarına hayli zarar ika etmiş ve düşman tarafından Döğer - Altıntaş yolunun esas menzil hattı olarak kullanılmadığını keşif etmiştir. Fırkanın yaptığı harekât ve keşif ordu için kıymetlidir. Beyanı teşekkür ederim.

2. Gruplara tamim edilmiştir. 12 / 8 / 37

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	93

BELGE NO. 1509

1, 2, 3, 4, 5, 12 nci Gruplara

İhtiyat Grubuna, 15 nci Tümen ve 3 ncü Süvari Tümeni Komutanlıklarına

1. İkinci Süvari Tümeni Altıntaş doğrultusunda başarılı bir akın yaparak düşman menzil kollarına oldukça çok zarar vermiş ve düşman tarafından Döğer - Altıntaş yolunun ana menzil hattı olarak kullanılmadığını keşif etmiştir. Tümenin yaptığı bu harekât ve keşif ordu için değerlidir. Teşekkürlerimi bildiririm.

2. Gruplara yayınlanmıştır. 12 Ağustos 1921

Batı Cephesi Komutanı

İSMET

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	93

BSKOS NO. 1510

A	4/4478
D	107
F	112

٢٧/٨/١٤

N.٤/٢١

ایکنجی غرب قوماندانلغی (شیفره)

١ - دشمن (٢٧/٨/١٤) جباحی درت فرقه قدر برقوته بوزنه - کلاستاخور - قایمان خطه و بر فرقه ده قضله برقوته آغیوه طرفنه چوبانه - ایشیقلی - خطه ایدرکلمه در .

٢ - ایکنجی غرب مقر اولدیغی وجهله شمال ستقاریه شرقنه حرکته دوام ایده جکدر .

٣ - غربده تحریکی وضیقلق همان استقاری تعز مواصلاتی دائما محافظه سی .

غرب جهه سی قوماندانی

عصمت

محیصه
١٥٢

BELGE NO. 1510

14/8/37

İkinci Grup Kumandanlığına (Şifre)

1. Düşman (14/8/37) sabahı dört fırka kadar bir kuvvetle Bozan- Beylikahır - Kaymaz hattına ve bir fırkadan fazla bir kuvvetle Afyon tarafından Çobanlar - Işıklı hattına ilerlemektedir.

2. İkinci Grup mukarrer olduğu veçhile şimale Sakarya şarkına hareketine devam edecektir.

3. Grubun şimdiki vaziyetinin hemen işarı telsiz muvasalasının daima muhafazası.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	112

BELGE NO.1510

14 Ağustos 1921

İkinci Grup Komutanlığına (Şifre)

1. Düşman (14 Ağustos 1921) sabahı dört tümen kadar bir kuvvetle Bozan - Beylikahır - Kaymaz hattına ve bir tümenden çok bir kuvvetle Afyon tarafından Çobanlar - Işıklı hattına ilerlemektedir.

2. İkinci Grup kararlaştırıldığı gibi kuzeye Sakarya doğusuna hareketine devam edecektir.

3. Grubun şimdiki durumunun hemen bildirilmesi, telsiz bağlantısının sürekli olarak korunması,

Batı Cephesi Komutanı
İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/64
Fihrist No. 112

BELGE NO. 1511

زانه مخصوص
غایت عجوزه

بیکی تاش بواقف ده کوره چکده .

۲۷/۸/۱۵

لوازمات عمومیه ریاستنه (شیفره)

سعدانه بکلک مدافعه مجبور و خانه تقدیم ایتمسه اولدیغی ۱۲/ قاسمی / ۲۷ تاریخ لی ریپورنی وقوعدم
زهنی حالات جدیده ده زیاده اعاشه وضیقی اشغال ایتمکده در . محاربه نتیجه سنه نیکیه اولدیغم قدر
اعاشه نک استحصالنه بدیه واندیشه ناک بولنیورم . قوه عمومیه بندن قبار مقده در فوق العاده
تدابیر اتخاذ سوریلمسنی استهام ایدرم .

غب جمعه کی ۱۱ جمعه ریسی
ناجی

A	4/4478
D	107
F	123

Özel

محیه
۱۶۷

BELGE ON. 1511

Reisi sani beyefendi de görecektir.

Zata mahsus 15/8/37

Gayet aceledir.

Levazımatı Umumiye Riyasetine
(Şifre)

Sadullah Bey'in Müdafaai Milliye Vekâletine takdim etmiş olduğu 13 Ağustos 37 tarihli raporunu okudum. Zihnimi harekât-ı harbiyeden ziyade iaşe vaziyeti işgal etmektedir. Muharebe neticesinden nikbin olduğum kadar iaşenin istikbalinden bedbin ve endişenâk bulunuyorum. Kuvve-i umumiye gittikçe kabarmaktadır. Fevkalâde tedabir ittihaz buyrulmasını istirham ederim.

Garp Cephesi Erkânı Harbiye
Reisi
NACİ

9"50 sonra

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 123

BELGE NO. 1511

İkinci Başkan Beyefendi de görecektir.

15 Ağustos 1921

Kişiye özel
Çok ivedidir.

Levazım Dairesi Başkanlığına (Şifre)

Sadullah Bey'in Millî Savunma Bakanlığına sunmuş olduğu 13 Ağustos 1921 tarihli raporunu okudum. Zihnimi savaş harekâtından çok beslenme durumu oyalamaktadır. Savaşma sonuçundan iyimser olduğum kadar beslenmenin geleceğinden kötümser ve kaygılı bulunuyorum. Genel kuvve gittikçe kabarmaktadır. Olağanüstü tedbirler alınmasını istirham ederim.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
NACİ

Saat 21.50

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	123

BELGE NO. 1512

A	4/4478
D	107
F	184

١٣/٢/٥/٦/١ بحر

غروب قو

٢٥ فرقه قو

تلغراف غروب و فرقه قوماندانلرینه مخصوصدر.

٢٧/٨/٢٦

محاربانك اخیره دوام استنادنجه ایدلدکجه نظراً طوپچینك حسن استخدام ایدیلدکجه طرف محاربه‌لرك فرقه‌سنده برنجی و اکنجی ایه اولکی میدان محاربه‌لرینك قازانلمسنده، طوپچیلرك ایی قوللانیلمسیله بر عمل اولمشدر. صول محاربانده ایسه اسباب مختلفه‌دن ناشی طوپچیلرك ایی قوللانیلمادیغی، بیاده‌لر طرفندن طوپچی آتشنك تأثیری. طوپچیلرك مؤثر حمایه‌سنك محروم اولدیغی طاغلدی طوپچیلك حسن استخدامی ایچون خصوصات آتیه‌یه رعایت اولنملیدر.

١- طوپچی آتشی محاربه وضعیتنه کوره اداره ایدلملك لازمدر. آتشه داریسی قول اردو، فرقه، الخ قوماندانلرینك اوامر و تعلیماتنه نظراً بالذات غروب و فرقه طوپچی قوماندانلری طرفندن اداره‌سی ترجیح ایدلملك لازمدر. منفرد بطاریه‌لرك آتشلرینك طاغلمسنه میدان ویرلمملیدر.

غروب، فرقه .. الخ قوماندانلریله طوپچی قوماندانلری بر بریلرینه یقین بولنمسی لازمدر.

طوپچی قوماندانلرینه آتشك اداره‌سنك سویلنمسی ویرلملیدر. قوماندانلر، واضحاً مقصدی بیلدیرمك و مختلف بطاریه‌لرك موضع و آتشلرینه قارشیلمملیدر. طوپچی قوماندانلری، قوماندانلرینه آلدیقلری دائره‌سنك تحت امرنده‌کی بطاریه‌لری موضع اوضاعنه ادخال ایدر و آتشلری اداره ایدر.

٢- میدان موضع تبدیلنده اجتناب لازمدر. بالخاصه آغیر طوپچیلك محاربه اثنا‌سنده تبدیل موضع ایچون غیر جائزدر. بو بطاریه‌لرك مانداً قوشولو بولنمسی تبدیل موضعده اجتناب ایدلمسنی استلزام ایدیریر. آغیر بطاریه‌لرك موضع محاربه وضعیتنه مطابق اولدیغی اختیار اولنمق و بالآخره محاربه اثنا‌سنده غیر موافق اولسه ده مجبوریت قطعیه اولمدقجه تبدیلدن اجتناب ایتملیدر.

٣- طوپچی قوماندانلری منفرد لرینه‌کی دوشمن و دشمن بیاده وضعیتنی تماماً یقیندن تعقیب ایدرك بالخاصه دشمن بیاده‌سنك حرکاتنی دقتلو تعقیب و بوکا اعظمی ضرر ویرمکه چالیشمالیدرلر. بونك ایچون مکمل اولدیغی قدر ایدیده آدمی خطنده کرک تفوقه مربوط ترصد ضابطلری بولندیرملیدر. قابیونك عدم کفایه‌سی هاکنده ارتباط امر نفرلریله تأمین اولنملیدر.

BELGE NO. 1512 DEVAMI

A	4/4478
D	107
F	184-1

صحیفه
ج

٤ – جبخانه نات حسن حرف و اعمالی بلاسی مهمدر . جبخانه نات تماسو توکلرینه اعتنا ایتمیه قطعه لر آخرده انفصاله صرفنظر جائز دکلدر . بونی نه مانده و حصول مری صرف ایتمیلدر . تأثیر مأمول اولمیان لغدر و متمادیاً وبطی برانداختن دوام ایتدیرلسی مقصد سزدر . اعظمی تأثیر محقق دشمنه لغدر مکمه اولدیغی قدر جرده بطریه توجیه اولنرسه تأثیر تسریع اولنمیلدر . جبخانه آلمالی هر درجه ده قوماندانلرک کلای اعتماد تقصیب ایده جکی برمسئله در . بر محاربه ده اول بهر حالی تأمین مقدار ده جبخانه احضار اولنمیلدر . بطریه لرک جبخانه وسائطی یرلرک خفیف جبخانه قولدری تشکیلاتی بهر حالی آلمالی اولنمیلدر

٥ – پیاده قطعاتزک طوپچی آتشی آلتده رعایت اولنمسی مقتضی قواعده رعایت ایتدکلرنده دشمنه پیاده آتشی یرینه دیه طاغیلدقدری آلتیا کورولمشدر . بونلر ایچون قطعه قومانده ندیلر ، قطعه لرینی لایقیله سوقه و اداره ایچون دها اول ایدی کیدرلر وضیق اوکلرنده لری واقع نظراً طوپچی آتشی اولمسه دخی قطعه لرینی لایقیله وحسن اداره ایتمکی لازمدر . طوپچی آتشی آلتده موضع آلمق ، احتیاط موقعنه بولنمق و احتیاطده بولونانه قطعاتک کرک صاغه وصولده کیتمکی کبی مداوله لازمجه تعلیم ایدیلمیدر .

کری چکلمک مجبور اولانه هر قطعه الی یقینه سترده تنظیم اولنمالی و کیدیلمه یاپیلمیدر . مجاور قطعه لرک چکلمسی دیکر قطعه لرک چکلمسی ایچون بیچ بر وقت مانع سبب دکلدر . مطلقا و ضیقلنمه بولن قومانده لر طرفنده اصلاح ایدیلرجه اعتماد ایتملی لازمدر . ارسز کری کیتمه لرک هر قطعه قومانده ایچون موجب فلاکت اولدیغی بیلنمیلدر .

٦ – کشف ، جناحلرک ستریه جوار قطعاتنه محافظه ارتباط صورتنه دائرده وقت اولنمیلدر .

عصمت

ج
٢١

BELGE No. 1512

Şube-1

1851

Sahife

1

16/8/37

1,2,4,5,12 nci Grup K.

15 nci Fırka K.

Yalnız grup ve fırka kumandanlarına mahsustur.

Muharebat-ı ahireden istintaç edildiğine nazaran topçusunu hüsn-ü istihdam eden taraf muharebeyi kazanmıştır. Birinci ve İkinci İnönü Meydan Muharebelerinin kazanılmasında topçuların iyi kullanılması büyük bir amil olmustur.Son muharebatta ise esbab-ı muhtedifeden naşi topçular iyi kullanılamadı; piyademiz sırf düşman topçu ateşinin tesiriyle,topçumuzun müessir himayesinden mahrum olarak dağıldı.Topçunun hüsn-ü istihdamı için hususat-ı atiyeye riayet olunmalıdır.

1. Topçu ateşi muharebe vaziyetine göre idare edilmek lâzımdır.Ateş idaresi kolordu,fırka ilh.. kumandanlarının evamir ve talimatına nazaran bizzat grup ve fırka topçu kumandanları tarafından idareleri tercih edilmek lazımdır.Münferit bataryaların ateşlerinin dağılmasına meydan verilmemelidir.Grup, fırka.. ilh kumandanları ile topçu kumandanlarının birbirine yakın bulunması lâzımdır.Topçu kumandanlarına ateşin idaresinde serbestî verilmelidir.Kumandan yalnız vazıhan maksadını bildirmeli ve muhtelif bataryaların mevzi ve ateşlerine karışmamalıdır.Topçu kumandanları,kumandandan aldıgı talimat dairesinde taht-ı emrindeki bataryaları mevzie idhal eder ve ateşlerini idare eder.

2. Sık sık mevzi tebdilinden içtinab lâzımdır.Bilhassa ağır topçunun muharebe esnasında tebdil-i mevzi etmesi gayri caizdir.Bu bataryaların manda koşulu bulunması tebdil-i mevziden içtinap olunmasını istilzam ettirir.Ağır bataryaların mevzii muharebe vaziyetine mutabık olarak intihap olunmalı ve bilâhara muharebe esnasında da gayrı muvafık olsa da mecburiyet-i katîye olmadıkça tebdilden içtinap etmelidir.

3. Topçu kumandanları mıntıkalarındaki dost ve düşman piyade vaziyetini mütemadiyen yakından takip ederek bilhassa düşman piyadesinin harekâtını dikkatle takip ve buna azamî zarar vermeye çalışmalıdırlar.Bunun için mümkün olduğu kadar ileride avcı hattında geriye telefonla merbut tarassut zabitleri bulundurmalıdır.Kablonun adem-i kifayesi halinde irtibat emir neferleriyle temin olunmalıdır.

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	184/1

4.Cephanenin hüsn-ü sarfı ve ikmali pek mühimdir.Cephanenin tamamiyle tükenmesinden içtinaben netice-i katîyeli anlarda endahttan sarfı nazar caiz değildir.Bu gibi zamanlarda son mermi sarf olunmalıdır.Tesir memul olmayan hedeflere mütemadiyen ve bati bir endahtın devam ettirilmesi mak atsızdır. Azamî tesir muhtemel düşman hedeflerine mümkün olduğu kadar çok batarya tevcih olunarak tesir tesri olunmalıdı .

Cephane ikmali her derecedeki kumandanların kemal-i ehemmiyetle takip edeceği bir meselledir.Bir muharebeden evvel behemahal kâfi miktarda cephane ihzar olunmalıdır.Bataryaların cephane vesaiti ile taburların hafif cephane kolları teşkilâtı behemahal ikmal olunmalıdır.

5. Piyade kıtaatımızın topçu ateşi altında riayet olunması muktazi kavaide riayet etmediklerinden düşman piyade ateşi yemeden dağıldıkları ekseriye görülmüştür.Bunun için kıta komutanlarının,kıtalarını layıkıyle sevk ve idare için daha evvel ileri giderek vaziyeti öğrenmeleri ve ona nazaran topçu ateşi olmasa dahi kıtalarını layıkı veçhile idare etmeleri lâzımdır. Topçu ateşi altında mevzi almak,ihtiyat mevkiinde bulunmak ve ihtiyatta bulunan kıtaatın geriye,sağa ve sola gitmeleri gibi mevad kemal-i ciddiyetle talim edilmelidir.Geri çekilmeye mecbur olan her kıta en yakın sütrede tanzim olunmalı ve yeniden cephe yapılmalıdır.Mücavir kıtanın çekilmesi diğer kıtanın çekilmesi için hiç bir vakit kâfi sebep değildir.Mutlaka vaziyetin büyük kumandanlar tarafından ıslah edileceğine itimat etmek lâzımdır. Emirsiz geri gitmenin her kıta ve kumandan için mucib-i felâket olduğu bilinmelidir.

6. Keşfe,cenahların setrine civar kıtaatla muhafaza-i irtibata suret-i daimede dikkat olunmalıdır.

İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 184-1

BELGE NO. 1512

Şube-1
1851

16 Ağustos 1921

1,2,4,5,12 nci Grup K.
15 nci Tümen K.

Yalnız grup ve tümen komutanlarına özel

Son savaşmalardan çıkarılan sonuçlara göre topçusunu iyi kullanan taraf muharebeyi kazanmıştır.Birinci ve İkinci İnönü Meydan Muharebelerinin kazanılmasında topçuların iyi kullanılması büyük bir etken olmuştur.Son savaşmalarda ise türlü nedenlerden ötürü topçular iyi kullanılamadı;piyademiz sırf düşman topçu ateşinin etkisiyle topçumuzun etken korunmasından yoksun olarak dağıldı.Topçunun iyi kullanılması için aşağıdaki hususlara uyulmalıdır :

1. Topçu ateşi muharebe durumuna göre idare edilmek lâzımdır.Ateş idaresi kolordu,tümen ve devamı komutanlarının emirler ve yönergesine göre grup ve tümen topçu komutanlarının kendileri tarafından idareleri üstün tutulması lâzımdır.Tek başına bataryaların ateşlerinin dağılmasına meydan verilmemelidir.Grup,tümen ve devamı komutanlarıyle topçu komutanlarının birbirlerine yakın bulunması lâzımdır.Topçu komutanlarına ateşin idaresinde serbestlik verilmelidir.Komutan yalnız açıkca amacını bildirmeli ve çeşitli bataryaların mevzi ve ateşlerine karışmamalıdır.Topçu komutanları,komutandan aldığı yönergeye uyarak emri altındaki bataryaları mevzilendirir ve ateşlerini idare eder.

2. Sık sık mevzi değiştirmekten kaçınmak lâzımdır. Özellikle ağır topçunun muharebe sırasında mevzi değiştirmesi caiz değildir.Bu bataryaların manda koşulu bulunması mevzi değiştirmekten kaçınmayı gerektirir.Ağır bataryaların mevzii muharebe durumuna uygun olarak seçilmeli ve sonra muharebe sırasında da uygun olmasa bile kesin zorunluk olmadıkça mevzi değiştirmekten kaçınmalıdır.

3. Topçu komutanları bölgelerindeki dost ve düşman piyade durumunu aralıksız yakından izleyerek özellikle düşman piyadesinin harekâtını dikkatle izleyerek buna en çok zarar vermeye çalışmalıdırlar.Bunun için mümkün olduğu kadar ileride avcı hattında geriye telefonla bağlı gözetleme subayları bulundurmalıdır.Kablonun yetersizliği halinde bağlantı emir erleriyle sağlanmalıdır.

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrist No. 184-1

4.Cephanenin iyi bir şekilde harcanması ve bütünlenmesi pek önemlidir.Cephanenin tamamiyle tükenmesinden kaçınarak kesin sonuçlu anlarda atıştan vaz geçmek uygun degildir.Bu gibi zamanlarda son mermi harcanmalıdır.Etki umulmayan hedeflere biteviye ve yavaş bir atışın sürdürülmesi maksatsızdır.En yüksek etki umulan düşman hedeflerine mümkün olduğu kadar çok batarya çevrilerek etki çabuklaştırılmalıdır.

Cephane bütünlemesi her derecedeki komutanların büyük önemle izleyeceği bir sorundur.Bir muharebeden önce herhalde yeteri kadar cephane hazırlanmalıdır.Bataryaların cephane araçlarıyle taburların hafif cephane kolları teşkilâtı mutlaka tamamlanmalıdır.

5. Piyade birliklerimizin topçu ateşi altında uyulması gereken kurullara uymadıklarından,düşman piyade ateşi yemeden dağıldıkları çoğunlukla görülmüştür.Bunun için birlik komutanlarının kıtalarını uygun biçimde sevk ve idare için daha önce ileri giderek durumu öğrenmeleri ve ona göre topçu ateşi olmasa dahi birliklerini gereği gibi idare etmeleri lâzımdır.Topçu ateşi altında mevzi almak,ihtiyat yerinde bulunmak ve ihtiyatta bulunan birliklerin geriye,sağa ve sola gitmeleri gibi işler tam bir ciddiyetle eğitilmelidir.Geri çekilme zorunda kalan her birlik en yakın örtü gerisinde düzenlenmeli ve yeniden cephe kurulmalıdır. Komşu kıtaatın çekilmesi diğer kıtanın çekilmesi için hiç bir zaman yeter neden değildir.Her halde durumun büyük komutanlar tarafından düzeltileceğine güvenmek lâzımdır.Emirsiz geri gitmenin her birlik ve komutan için felâket nedeni olduğu bilinmelidir.

6. Keşfe,yanların örtülmesine,komşu birliklerle bağlantının korunmasına sürekli olarak dikkat olunmalıdır.

İSMET

Dolap No. 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107 /62
Fihrit No. 184-1

BELGE NO. 1513

A 4/4478
107
183

٢٧/٨/١٦

٢٨/

٢٧/٨/١٦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

BEIGE NO. 1513

Şube-1
1856

16/8/37

Acele telefon

Onikinci Grup Kumandanlığına

Gerek Masik köyünden gerek Sivrihisar'dan Hamamkarahisar'a teveccüh eden düşman kuvvetleri hakkında mübalağalı malûmat alıyoruz.Müşahadeye müstenit mübalağasız malûmata lüzum vardır.Hamamkarahisar'a teveccüh eden düşman kollarının miktarını ve istikametlerini ceman tahmin ederek ayrıca bildiriniz 16 ağustos 37 Sa.5 sonra

İSMET

12 nci Grupta
Raporcu Fehmi efendiye sa.5,20
16/8/37 yazdırılmıştır.

Nöbetci Zabiti
Mehmet Fahri

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	183

Belge NO. 1513

Şube-1
1856

İvedi Telefon

16 Ağustos 1921

Onıkinci Grup Komutanlığına

Gerek Masik köyünden gerek Sivrihisar'dan Hamamkarahisar'a yönelen düşman kuvvetleri hakkında abartılmış bilgiler alıyoruz.Gözleme dayanan abartılmamış bilgilere lüzum vardır.Hamamkarahisar'a yönelen düşman kollarının miktarını ve doğrultularını tümüyle tahmin ederek ayrıca bildiriniz.

16 ağustos 1921 saat 1700

İSMET

12 nci Grupta raporcu Fehmi efendiye
sa.1720 16 ağustos 1921 yazdırılmıştır.

Nöbetci Subayı
Mehmet Fahri

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	183

BELGE NO. 1514

ارکان حربیه عمومیه ریاستی 4/4478
حرکات منطقه‌سی 107
غایت محرمه 185

بولوطلی
٢٧/٨/٣٦

غرب جبهه‌سی قوماندانلغی

١ - غرب جبهه‌سی منطقه‌سنه جهه‌ده آیلت اوردوطقوزنده و مسول جناحده‌ده آیلت جرمیسنده اعتبارا قطعی محاربات باشلاییجقی آکلاشیلیور ؛ آیلت اوردوطقوزنده اعتبار ارسشنلغ منزل خطوطنده‌ده بولونیه قارشی طرفمزده بایلجه‌جه با صیقیشدیرلمق کرک کری خدماتی اشکال و کرکسه کرجیزده بونلرک مقتضاسی دشمن قطعاتنک نیجه قطعه‌سی ساحه‌سنه کلرسه کلسون و طوه نقطه‌ی نظرندن بیلهم تأثیرات یاپمق قابلدر .

٢ - مرتب قول اردولرنک آیلک منطقه‌سنه ترک ایتدیکی سواریلرک ملی مفرزه‌لرده‌کی شایانه اعتماد سیکبار پیاده‌لرله تقویه ایدیلرک بالذات منطقه قوماندانلغی تحت امرنده باطاجه بوزاویوق قره‌کوی منطقه‌سنه کلرک دشمن منزل خطوطنده‌ده بولونیه تعرض ایتمکه لازمدر : بو اثناده دشمنک قارجه دیکر مفرزه‌لرده دشمنی اشغال و تثبیت ایچون اعظمی فعالیت کوستریلیدرلر . بو حرکتلرک سرعت احضار و اجرانی مرتب قول اردو قوماندانلغنده رجا ایده‌رم .

٣ - عنی مقصدله مرتب و آلتنجی فرقه‌لرک ده قارشیلرنده‌کی دشمنه قاصده اصلی قوتلر براقیلمه قسم کلیاری و تکمیل سواریلریله مرتب فرقه‌لرک بایات و آلتنجی فرقه‌لرک ده دوملی بیکار استفاده‌سنه دشمه قریبه تعرض ایتدیرلمسی بلهم کوردیورم بو مقصدلرک ده تأمینی غرب جبهه‌سنده رجا ایده‌رم .

٤ - غرب جبهه‌سی و مرتب قول اردو قوماندانلغنه ٢٧/٨/٣٦ ٧,٤٥ صوکره‌ده بازلدی .

ارکان حربیه عمومیه رئیسی
فوزی

BELGE NO 1514

Erkânı Harbiyei Umumiye Riyaseti
Harekât Şubesi

Polatlı
16/8/ 37

Gayet Mahremdir

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Garp Cephesi mıntıkasında cephede ayın ondokuzunda ve sol cenahta da ayın yirmisinden itibaren katî muharebat başlayacağı anlaşılıyor.Ayın ondokuzundan itibaren düşmanın menzil hututuna ve depolarına karşı tarafımızdan yapılacak baskınların gerek geri hidematını işkâl gerekse gerilerde bulunması melhuz düşman kıtaatının netice-i katîye sahasına gelmesine mani olmak nokta-i nazarından pek mühim tesirat yapması kabildir.

2. Müretteb kolordunun eski mıntıkasında terk ettiği süvarilerin millî müfrezelerden en şayanı itimat sebükbar piyadelerle takviye edilerek bizzat mıntıka kumandanının taht-ı emrinde bilhassa Bozüyük-Karaköy mıntıkasındaki düşman menzil hututuna ve depolarına taarruz etmesi lâzımdır.Bu esnada düşmanla temasta kalacak diğer müfrezeler de düşmanı işgal ve tespit için, azamî faaliyet göstermelidirler.Bu hareketin sürat-i ihzar ve icrasını Müretteb Kolordu Komutanlığından rica ederim.

3. Aynı maksat'a Müretteb ve Altıncı Fırkaların da karşılarındaki düşmanla temasta asgarî kuvvetler bırakarak kısmı küllîleri ve teknil süvarileriyle Müretteb Fırkanın Bayat ve Altıncı Fırkanın da Dumlupınar istikametinde düşman gerilerine taarruz ettirilmesini pek mühim görüyorum.Bu maksadın da teminini Garp cephesinden rica ederim.

4. Garp Cephesi ve Müretteb Kolordu Kumandanlığına 16/8/37 sa.7"45 sonrada yazıldı.

Erkânı Harbiyei Umumiye Reisi
FEVZİ

Dolap No: 18
Klasör No. 1074
Dosya No. 107/62
Fihrit No. 185

BELGE NO. 1514

Genelkurmay Başkanlığı
Harekât Şubesi

Polatlı
16 Ağustos 1921

Çok gizlidir

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Batı Cephesi bölgesinde cephede ayın ondokuzunda ve sol kanatta da ayın yirmisinden itibaren kesin savaşmaların başlayacağı anlaşılıyor. Ayın ondokuzundan itibaren düşmanın menzil hatlarına ve depolarına karşı tarafımızdan yapılacak baskınların gerek geri hizmetlerini güçleştirme ve gerekse gerilerde bulunması umulan düşman birliklerinin kesin sonuç alanına gelmesine engel olmak bakımından pek önemli etkiler yapması olanaklıdır.

2. Mürettep Kolordunun eski bölgesinde bıraktığı süvarilerin millî müfrezelerden en güvenilir yükü hafifletilmiş piyadelerle pekiştirilerek bölge komutanının kendi emri altında özellikle Bozüyük-Karaköy bölgesindeki düşman menzil hatlarına ve depolarına taarruz etmesi lâzımdır. Bu sırada düşmanla temasta kalacak diğer müfrezeler de düşmanı oyalayıp alıkoymak için en büyük çabayı göstermelidirler. Bu hareketin çabuk hazırlanması ve uygulanmasını Mürettep Kolordu Komutanlığından rica ederim.

3. Aynı maksatla Mürettep ve Altıncı Tümenlerin de karşılarındaki düşmanla temasta en az kuvvetler bırakarak büyük kısımları ve bütün süvarileriyle Mürettep Tümenin Bayat ve Altıncı Tümenin de Dumlupınar doğrultusunda düşman gerilerine taarruz ettirilmesini pek önemli görüyorum. Bu maksadın da sağlanmasını Batı Cephesinden rica ederim.

4. Batı Cephesi ve Mürettep Kolordu Komutanlığına 16 ağustos 1921 saat 1945'de yazıldı.

Genelkurmay Başkanı
FEVZİ

Dolap	No.	18
Klasör	No.	1074
Dosya	No.	107/62
Fihrist	No.	185

EPLGT NO. 1515

بشمچی قرارگاه تشرانسایوی

۱۴۶

ساعت اعزام

۵۰۲۰ اول

I ۸/۲۱

از طرف حریف عمومی ریاست

۲۷/۸/۲۱ : قشم را بدرید

A	2/4282
D	24
F	86-1

توضیح کرد تاجر منطقه سنده که دشمن قوا را روی شمال سرخیه کیدر ایکه بندل استقامت نوشرت، جاماتلی استقامت، رفرق ی حاجی موسی استقامت ایلاولر ایله زدالده سوار بلوبیزلر مقاومت ده طوتوشدی، سوار بلریمز جاماتلی، حاجی موسی غزنده که حرکتده ایتیه مقاومتده عسکره داریلیق سرخنده که چرتری طوندی؛ دشمن لشکر فرقه سنده رد آلدی، ایلاولر ایله بر ایلاولر و آیلی سوار آلایی یاپیرق. نفرمهر ایندیکی کی قشم کلی بوروبیسه قوتلری توقف ایندی؛ محاربه ساعت دوردی عسکره به قدر دوام ایندی. آنجق دشمن دادی یی کچ بیلدی؛ دشمن شدتلی طوپچی و آتشی و جاماتلیده ایلاولر ایله قوتلر فصله جه ایلاولر تحریک صاغجا تحرکی آلینه رفته، اوه روزنجی فرقه حاجی محمراد غلی و بمال سرتیپده سوار لواسی اونلر شمال و غزنده او جهتی روضع اشغال ایتدیلر؛ تورکلی محاربه کیروسه اولان ایکنجی فرقه آیلجی نزدیک صو طبیا حیله محافظه اینیاط ایچون یکی یالان جوانده براقیلمشدر. دشمن قوتلری روی اقشام قشم کلیسه جاماتلی - حاجی موسی آ استنده قالدرمه ایلری قره غولاری بوخطلاه الی کیلومتره ایلاوسز سوردی. خریط بورالرده چلک باکلشدر. جاماتلی قلت کیلومتره دهاسنالده در. حاجی موسی اوغلی، جاماتلیلر سکز کیلومتره جهتنده؛ و حاجی محمراد غلی حاجی موسی اوغلیلر سکز کیلومتره جهتنده در. یه حاجی محمراد غلنده یم. ساعت یدی. دکره ده حاجی محمراد غلنده باز مشهورتر تفرلی نزد جهتنده عاجز ایدلمشدر.

آجیم الیلا ۲۷/۸/۲۱ بشمچی بروبیسه ده

۵۰۲۰ اول

شوی

BELGE NO. 1515

Beşinci Grup Telsiz İstasyonu
Numara
142

Saat-i ahzi
5"30 evvel

Erkânı Harbiye-i Umumiye Riyasetine

20/8/37 akşam raporudur.

Bu sabah Kürttacir mıntıkasındaki düşman kolordusu şimali-şarkiye giderken tebdil-i istikametle ve şarka Cambaklı istikametine,bir fırkası Hacımusa istikametine ilerleyerek zevalde süvarilerimizle müsademeye tutuştu.Süvarilerimiz Cambaklı Hacımusa garbindeki sırtlarda epiyce mukavemetten sonra vadinin şarkındaki sırtları tuttu.Düşman her fırkasından birer alay ile birer batarya ve iki süvari alayı yayarak taarruz ettiği gibi kısmı küllî yürüyüş kolları tevakkuf etti.Muharebe saat dört sonraya kadar devam etti.Ancak düşman vadiyi geçebildi.Düşmanın şiddetli topçu ateşi ve Cambaklı'dan ilerleyen kolun fazlaca ilerlemesiyle sağ cenahımız geri alınarak,ondördüncü Fırka Hacıömeroğlu ve şimalişarkisinde,süvari livası bunun şimal ve garbinde üçüncü bir mevzi işgal ettiler.Bu günkü muharebeye girmemiş olan İkinci Fırka,İkinci Grup sol cenahiyle muhafaza-i irtibat için Yeniyaban civarında bırakılmıştır.Düşman kolordusu akşam kısmıküllisiyle Cambaklı-Hacımusa arasında kalarak ileri karakollarını bu hattın altı kilometre ilerisine sürdü.Harita buralarda pek yanlıştır.Cambaklı dört kilometre daha şimaldedir.Hacımusaoğlu, Cambaklı'nın sekiz kilometre cenubunda ve Hacıömeroğlu Hacımusaoğlu'nun sekiz kilometre cenubundadır.Beni Hacıömeroğlu'ndayım.Saat yedi sonrada Hacıömeroğlu'ndan yazılmış ve telsizle Garp cephesine arz edilmiştir.

Beşinci Grup K.
FAHRİ

21/8/37

Açtım 21 minh
sa.5"30 evvel
İmza (Okunamadı)

Dolap No. 17
Klasör No. 1018
Dosya No. 24-29
Fihrist No. 86-1

BELGE NO.1515

Beşinci Grup Telsiz İstasyonu
No. 142
Alınma saati 0530

Genelkurmay Başkanlığına

20 Ağustos 1921 akşam raporudur.

Bu sabah Kürttacir bölgesindeki düşman kolordusu kuzeydoğu'ya giderken yön değiştirerek doğuya Cambaklı doğrultusuna, bir tümeni Hacımusa doğrultusuna ilerleyerek öğleyin süvarilerimizle çarpışmaya tutuştu.Süvarilerimiz Cambaklı-Hacımusa batısındaki sırtlarda epeyce dayandıktan sonra vadinin doğusundaki sırtları tuttu.Düşman her tümeninden birer alay ile birer bataryа ve iki süvari alayı yayarak taarruz ettiği gibi büyük kısım yürüyüş kolları durdu.Savaşma saat 1600'ya kadar sürdü.Ancak düşman vadiyi geçebildi.Düşmanın şiddetli topçu ateşi ve Cambaklı'dan ilerleyen kolun çokça ilerlemesiyle sağ kanadımız geri alınarak ondördüncü Tümen Hacıömeroğlu ve kuzeydoğusunda,süvari tugayı bunun kuzey ve batısında üçüncü bir mevzi tuttular.Bugünkü muharebeye girmemiş olan İkinci Tümen İkinci Grup sol kanadı ile bağlantıyı korumak için Yeniyaban yöresinde bırakılmıştır.Düşman kolordusu akşam büyük kısmıyle Cambaklı-Hacımusa arasında kalarak ileri karakollarını bu çizinin altı kilometre ilerisine sürdü.Harita buralarda pek yanlıştır.Cambaklı dört kilometre daha kuzeydedir.Hacımusaoğlu Cambaklı'nın sekiz kilometre güneyinde ve Hacıömeroğlu,Hacımusaoğlu'nun sekiz kilometre güneyindedir.Ben Hacıömeroğlun'dayım.

Saat 1900'da Hacıömeroğlu'ndan yazılmış ve telsizle Batı Cephesine sunulmuştur.

21 ağustos 1921

Beşinci Grup K.
FAHRİ

Açtım
21/Saat 0530
imza (Okunmadı.)

Dolap No. 17
Klasör No. 1018
Dosya No. 24-29
Fihrist No. 86-1

BELGE NO. 1516

شبکه غرب تلسز تلغراف
مرکزی
نمره
١٥٦

٢٧/٨/٢٢

غرب جهتی قوماندانلغی

A	1/1282
D	27
F	90

صباح رایوریدر.

١ـ ساعت ٨/٢٠ اولده دشمنك ایکی آلوبلی بر سواری لوای حاجی موسی اوغلندن شرقه طوغری حرکته کچمشدر. حاجی موسی اوغلنده‌کی قسم کلی اردو کاهلری بیچیلارده حرکت حاضرلغنه باشلامشدر. دها سمالده ده حرکت آثاری کورلکده حاجی موسی اوغلی جنوبنده بر آلای پیاده‌یه صنوف سائره‌دن مرکب دشمن سلسله‌سی موجودده‌در.

٢ـ سواری فرقه‌لریك دشمن یوردیسنه قولاینه یاپه‌رك کریوندده سدك تأثیر یاپدیغی تعقیبه قوردیسنه قولاینك استفاده حرکتنی و هانك اعتده نزدیك اولدیغنی ثبت ایلمك امراید‌لمشدر.

٣ـ استوراپور ٢٧/٨/٢٢ ساعت ٩ اولده حاجی خراوغلی جنوبندن یاریلارده تلسزه کوندرلمشدر

شبکه غرب قوماندانلغی
فخرالدین

آجیلدی ٢٢ ١٤٠ حك

BELGE NO. 1516

Beşinci Grup Telsiz Telgraf
Merkezi
Adet
156

22/8/37

Garp Cephesi Kumandanlığına

Sabah raporudur.

1. Saat 8.30 evvelde düşmanın iki alaylı bir süvari livası Hacımusaoğlu'ndan şarka doğru harekete geçmiştir. Hacımusaoğlu'ndaki kısmı külli ordugâhları yıkılarak hareket hazırlığına başlamıştır. Daha şimalde de hareket asarı görülmekte Hacımusaoğlu cenubunda bir alay piyade ile sunufu saireden mürekkep düşman müfrezesi mevziindedir.

2. Süvari fırkalarının düşman yürüyüş kollarına yan ve gerilerinden şiddetli tesirler yaparak harekatını tavik ve yürüyüş kollarının istikamet-i hareketlerini ve hangi saatte nereye vasıl olacaklarını tespit eylemeleri emredilmiştir.

3. İşbu rapor 22/8/37 saat 9 evvelde Hacıömeroğlu cenubundan yazılarak telsize gönderilmiştir.

Beşinci Grup Kumandanı
FAHRETTİN

Açtım
22 minh.sa.1"40 sonra
imza (Okunamadı.)

Dolap No. 17
Klasör No. 1018
Dosya No. 24-29
Klasör No. 9

BELGE NO. 1516

Beşinci Grup Telsiz Telgraf Merkezi

Sayı
156

22 Ağustos 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Sabah raporudur.

1. Saat 08.30'da düşmanın iki alaylı bir süvari tugayı Hacımusaoğlu'ndan doğuya doğru harekete geçmiştir.Hacımusaoğlu'ndaki büyük kısım,ordugâhları yıkarak hareket hazırlığına başlamıştır.Daha kuzeyde de hareket belirtileri görülmekte , Hacımusaoğlu güneyinde bir alay piyade ile diğer sınıflardan kurulu düşman müfrezesi mevziindedir.

2. Süvari tümenlerinin düşman yürüyüş kollarına yan ve gerilerinden şiddetli tesirler yaparak harekâtını geciktirmesi ve yürüyüş kollarının gidiş doğrultularını ve hangi saatte nereye ulaşacaklarını saptamaları emredilmiştir.

3. Bu rapor 22 Ağustos 1921 saat 09.00'da Hacıömeroğlu güneyinden yazılarak telsize gönderilmiştir.

Beşinci Grup Komutanı
FAHRETTİN

Açtım
22/Saat 13.40
imza (Okunamadı.)

Dolap	No.	17
Klasör	No.	1018
Dosya	No.	24-29
Fihrist	No.	9

BELGE NO. 1517

دقیقه : ساعت	تاریخ	محل :	نجی رابور	کوندرن :
۱۷ نوت	۲۵ / ۸ / ۲۷	9 / 42869	کوندرلمشدر	
		24 / 119	واصل اولمشدر	

آدرس ..... اکاله جیه عمومیه ریاستنه

۱ - کوکوه دشمن اردو سنك ایشنده جابجا خلق یه کلدیکه سوء یلرم دشمنك اوردیوك اوتوبیلر تعارف ایدیلسه بالمعارم ایکیسی توقیف بر ملازم ایله اثلاف وبرباسه اولمه اوزره بسه نفر اسیر ایتمشدر .

متعاقباً ایکی نفر قولی تعارف ایدیلسك مانظارله ایکی ساعت قدر مصارم ایدیلمش ایدیلمکشی انلرك بر نفر کروهنا اسیر ایتمه و بوزالی طغوز روه ، ۶۷ مرکب اسلحه ، سلاح ، تلفونه مائی وقابلو وبقیه اشیا اغتنام ایتمشدر .

کرو ناجه ، اوردم یك استفاضه کلدیکه قطعاتمك اقتدری دوام ایتمکده در .

اکاله جیه عمومیه ریاستنه ، غوبره وقطعات سائره یه بلدیرلمشدر .

غرب جبهه سی قومانداني
عصمت

احمد مفاتیت

۸ - ۲۵

BELGE NO. 1517

Şube-1
2039

Alagöz
25/ 8 / 37

Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetine

1. Bugün düşman ordusunun gerisinde Cambaklı'ya giden süvarilerimiz düşmanın on yük otomobiline tesadüf ederek bilmüsademe ikisini tevkif bir mülazım altı nefer itlâf ve biri baş olmak üzere beş nefer esir etmiştir.

Müteakıben iki nakliye koluna tesadüf ederek muhafızlarla iki saat kadar müsademeyi müteakıp oniki ikişi itlâf bir nefer mecruhen esir etmiş ve yüzelli dokuz deve,67 merkep, ester,silâh,telefon makinesi ve kablo ve bazı eşya iğtinam etmiştir.

Kürttacir,Üzümbey istikametinde diğer süvari kıtaatımızın akınları devam etmektedir.

Erkânı Harbiyei Umumiye Riyasetine,Gruplara ve Makamat-ı saireye yazılmıştır.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Aslına mutabıktır/25 minh.
Hayri

Tamim ettim/25/8/37
İlhami

Dolap	No.	17
Klasör	No.	1018
Dosya	No.	24-29
Fihrist	No.	119

BELGE NO. 1517

Şube-1
2039

Alagöz
25 Ağustos 1921

Genelkurmay Başkanlığına

1. Bugün düşman ordusunun gerisinde Cambaklı'ya giden süvarilerimiz düşmanın on yük otomobiline rastlayarak çarpışma ile ikisini yakalamış,bir teğmen altı er öldürülmüş ve biri baş olmak üzere beş er tutsak etmiştir.

Bundan sonra iki ulaştırma koluna rastlayarak koruyucularıyle iki saat kadar çarpışmadan sonra oniki kişi öldürmüş,bir eri yaralı olarak tutsak etmiş ve yüzelli dokuz deve, 67 eşek,katır,silah,telefon makinesi ve kablo ve bir takım eşya ele geçirmiştir.

Kürttaciri,Üzümbey doğrultusunda diğer süvari birliklerimizin akınları devam etmektedir.

Genelkurmay Başkanlığına,Gruplara ve diğer makamlara yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İSMET

Aslına uygundur/25 ağustos
Hayri

Yayınladım/25 ağustos 1921
İlhami

Dolap	No.	17
Klasör	No.	1018
Dosya	No.	24-29
Fihrist	No.	119

BELGE NO. 1518

نومره
١٤

٢٥/٥/١٢

٢٦٦٧

٢٢٠

١١٢١

جمهوریت قطعات جدیده سنه

١) ٢٥/٥/٧ تاریخ و ٥ نومرولو تذکره عاجزانه مفتشلك قاراماه منسوجات اوچ آیلیك حصصات عادیه‌لرینك سنه‌سی و بوراده اعطاسی لزومی استحصال اتمیشدر. حصه‌لرك مستقبلی بولنمشدر.

٢) مصارفات نوع العاده مفتشلكجه معیاسنده قبول ایلمسی ٢٥/٥/٦ تاریخ و ٥ نومرولو تذکره ایله رجا ایدیلمکده هنوز رقاء اعطا ایدیلمشدر. بوراك اعطاسیله بر علی الحساب بر مقدار مبلغك اعطاسی لزومی طلب ایدیلمشدر.

٣) اقلی ایکی تیك اوتومبیلی لازمدر. بوده هنوز تأمین ایدیلمشدر.

٤) حصصات داتیه‌سنه قاراماهك سفری قاراماه اقتاده حقنده‌کی ٢٥/٥/١٢ تاریخ و ٦٢ نومرولو تذکره عاجزانه هنوز محلده بولنیور.

بالاده عرض اولنان سواد تابعه اقتاده ایتیلدکدن و یاخود عید مبارکده‌کی امراء و ضابطانك عاجزانه یاپمه و عائله‌لرینك عوایقی تأمین ایتمك کی خصوصاتك مفتشلر اولدقلری پاره‌یی بالخصوص دریغ اتمامك جاهل اولدقلرندن اوچ کون صکره حرکت اولنه جغی تحقق.

بوانشاء ایچون بر هفته دخی قاراماهده امراء و ضابطانك بلدات تعقیب ایله مشغول اولدقلری جهتله بر آن اول ایشك قطعیه اقتاده ایتیدلسنی اهتمام استحصال ایلیم.

A	11
D	64
F	11

هنوز بنم اردو قطعات مفتشه‌سی یاور حقنده‌سنه بیدا

محاسبات دائره‌سنه ١٢ مایس ٢٥

BELGE NO. 1519

٥

ارکان حربیه عمومیه دائره سنه

برنجی ماده ده اعضای طبیه اولمانلر مخصصاتلرینه اوچ یوز یدی آدمی علم و فن یکلطم دیوانی محاسبه ایله قیمتلنه اولنمق وزره
اولنقده مخصوص کیفیت نظر انعام اوزره تقدیم قلنمشدر - آیکنجی ماده ده بیاض قنانه تنکه یه ۱۰ مایس ۱۹۱۴ تاریخ و ۱۵۱۱
نومرولو تنکه عیناً نقد ینه تنکه جواب ویرلمشدر - دلکنک مصارف قوداماده سنک تأمین ایسابنه اشتغال بیورلمسی
سایه سنده اولمق الزمه جواب کلدیکی بیان و تبلیغ کیفیت اولنمشدر - دردنجی ماده ده
تایجه نومرولو تنکه یه ده محاسبه دائره سنه عائد مسئله حقنده دکلنان ایضاحات مؤداسنده
متعلقه معاملاتک ایفاسیچون تنکه عینا دائره عیدلرینه تقدیم قلنمشدر - اوچنجی ماده ده استنبولده نومرولو
تأمین محاسبه تعلقه ایچون تنکه تنکه ایله بلدیه طبیه ایماد اطبا بیورلمسه اوزره تقدیم اولنمشدر

	٧	٨
	٥	٦
	٣	٤

BELGE NO.1518

Numara
14 Aceledir.

13/5/35
Muhasebat Bütçe
tezkere 2667 335
1121

Harbiye Nezareti Celilesine

1) 7/5/35 tarih ve 7 numaralı tezkerei acizanemle müfettişlik karargâh mensubininin üç aylık muhasasasatı adiyelerinin şimdiden ve buradan itası lüzumunu istirham etmiştim.Henüz devairi müteallikası neticelendirmemiştir.
2) Masarıfatı fevkalade müfettişlikçe bad-el tasdik kabul edilmesi 6/5/35 tarih ve 5 numaralı tezkere ile istirham edildiği halde henüz bir karar ita edilmemiştir.Bu kararın itası ile beraber alelhesap bir miktar meblağın itası lüzumu tabiîdir.
3) Ekalli iki binek otomobili lâzımdır.Bu da henüz temin edilememiştir.
4) Muhassasatı zatiyemle karargâhın seferî karargâh ittihazı hakkındaki 12/5/35 tarih ve 12 numaralı tezkerei acizide henüz mevkii muamelede bulunuyor.

Balâda arzolunan mevad netayice iktiran ettirildikten ve binaenaleyh maiyetimdeki ümera ve zabitanın hazırlıklarını yapmak ve ailelerinin havayicini temin etmek gibi hususatın müftekir olduğu parayı bilfiil vermek imkânı hasıl olduktan üç gün sonra hareket olunacağı muhakkaktır.

Bu işler için bir haftadan beri karargâhımın ümera ve zabitanı bizzat takip ile meşgul oldukları cihetle bir an evvel işin katiyete iktiran ettirilmesini ehemmiyetle istirham eylerim.

Dokuzuncu Ordu Kıtaat Müfettişi
ve
Fahrî Yaver Hazret-i Şehriyarî
Mirliva
M.Kemal

Muhasebat Dairesine 13 mayıs 335

Dolap No. 1
Klasör No. 11
Dosya No. 42
Fihrist No. 16

BELGE NO. 1518

No.: 14 13 Mayıs 1919

İvedidir.

Muhasebat tezkere 1121 Bütçe 1919 2667

Harbiye Nezareti Yüksek Katına

1. 7 Mayıs 1919 gün ve 7 sayılı yazımla müfettişlik karargâhı personelinin üç aylık normal ödeneklerinin şimdiden ve buradan verilmesi lüzumunu istirham etmiştim.Henüz ilgili dairesi sonuçlandırmamıştır.
2. Olağanüstü harcamalar müfettişlikçe onaylandıktan sonra kabul edilmesi 6 Mayıs 1919 gün ve 5 sayılı yazı ile istirham edildiği halde henüz bir karar verilmemiştir.Bu kararın verilmesiyle beraber avans olarak bir miktar paranın verilmesi doğaldır.
3. En az iki binek otomobili lâzımdır.Bu da henüz sağlanamamıştır.
4. Kendime ait ödenekle karargâhın seferî karargâh kabulü hakkındaki 12 Mayıs 1919 gün ve 12 sayılı yazım da henüz işlemde bulunuyor.

Yukarda sunulan maddeler sonuçlandırıldıktan ve dolayısiyle beraberimdeki üst subay ve subayların hazırlıklarını yapmak ve ailelerinin ihtiyaçlarını sağlamak gibi hususların muhtaç olduğu parayı gerçek olarak vermek olanağı sağlandıktan üç gün sonra hareket olunacağı muhakkaktır.

Bu işler için bir haftadan beri karargâhımın üst subay ve subayları takip ile uğraştıklarından bir an önce işin kesinliğe ulaştırılmasını önemle istirham ederim.

Dokuzuncu Ordu Kıtaat Müfettişi
ve
Fahrî Padişah Yaveri
Tuğgeneral
M.Kemal

Muhasebat dairesine
13 Mayıs 1919

Dolap No. 1
Klasör No. 11
Dosya No. 42
Fihrist No. 16

BELGE NO 1519

Ş.1 14-5

Erkânı Harbiyei Umumiye Dairesine
Birinci maddede itası talep olunan muhassasat için üçbin liralık avans ilmühaberi bittanzim Divanı Muhasebata irsal kılınmış olmakla vize olunduktan sonra Maliye Nezaretinden alınmak üzere takdim kılınacaktır ikinci maddede beyan kılınan teskereye 10 mayıs 35 tarih ve 2612 numaralı tezkerei aliyei nezaretpenahı ile cevap verilmiştir ve heyetin masarıfi fevkaladesinin temini esbabının istikmali Babıâli canibi samisine arz edilmiş olmakla alınacak cevaba göre başkaca tebliği keyfiyet olunacağı derkâr bulunmuştur.Dördüncü maddede tarihi ile numarası muharrer tezkereye de muhasebat dairesine ait mesele hakkında derkenar edilerek mevaddı sairesine müteallik muamelenin ifası için mezkûr tezkere aynen Dairei aliyelerine takdim kılınmıştır üçüncü maddede istenilen otomobillerin temini Muhasebat'a taalluk etmiyeceğinden mezkûr tezkere ile birlestirilip icabı icra buyrulmak üzere takdim olundu .

mühür
Muhasebatı Umumiye Dâiresi
1 nci Şubesi
13/mayıs 335

Ş. 1
2841 14/5/35 Saat
12.30 sonra

Dolap No. 1
Klasör No. 11
Dosya No. 42
Fihrist No. 16-1

BELGE NO.1519

Şube-1
14 mayıs

Genelkurmay Dairesine
Birinci maddede verilmesi istenilen ödenekler için üçbin liralık avans ilmühaberi düzenlenerek Sayıştaya gönderildiğinden vize olunduktan sonra Maliye nezaretinden alınmak üzere taktim kılınacaktır ikinci maddede belirtilen yazıya 10 mayıs 1919 gün ve 2612 numaralı Bakanlık yazısıyle cevap verilmiştir ve heyetin olağanüstü harcamalarının sağlanması sebebleririn ikmali Babıaliye arz edilmiş olduğundan alınacak cevaba göre ayrıca bilgi verilecektir.Dördüncü maddede tarihi ile numarası yazılı tezkereye de muhasebat dairesine ait sorun hakkında not yazılarak diğer maddelerine ilişkin işlemin yapılması için adı geçen yazı aynen yüce dairenize sunulmuştur üçüncü maddede istenilen otomobillerin sağlanması muhasebatı ilgilendirmeyeceğinden adı geçen yazı ile birleştirilip gereği yapılmak üzere sunuldu.

mühür
Muhasebatı Umumiye dairesi
birinci şubesi
13 mayıs 35

Şube
1
2841
14 mayıs 1919
saat 1230

Dolap No. 1
Klasör No. 11
Dosya No. 42
Fihrist No. 16-1